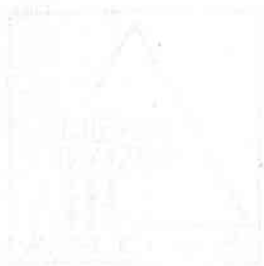

LIBRIS

We know
books

GEORGE COSBUC

IARNA PE ULIȚĂ

POEZII

**BALADE ȘI IDILE • FIRE DE TORT •
ZIARUL UNUI PIERDE-VARĂ**

Ediție îngrijită, tabel cronologic
și aprecieri critice
de Valeria FILIMON

Textele din acest volum sunt reproduse după ediția G. Coșbuc, *Poezii*, Editura de stat pentru literatură și artă, București («Clasici români»), 1953.

Textul a fost adaptat normelor ortografice în vigoare azi, aprobate de Academia Română.

AGORA

CUPRINS

BALADE ȘI IDILE

NOAPTE DE VARĂ.....	5
MÂNIOASĂ.....	7
NU TE-AI PRICEPUT	8
FATMA	10
NUNTA ZAMFIREI	11
CÂNTECUL FUSULUI.....	17
REA DE PLATĂ.....	19
FATA MORARULUI.....	20
CRĂIASA ZÂNELOR.....	22
GAZEL (Oamenii mă-nvinuiesc).....	27
RUGĂMINTEA DIN URMĂ.....	27
EX OSSIBUS ULTOR!	30
POET ȘI CRITIC	32
VÂNTUL.....	34
VESTITORII PRIMĂVERII.....	36
PE LÂNGĂ BOI.....	37
RADA.....	38
TREI, DOAMNE, ȘI TOȚI TREI!.....	43
LA OGLINDĂ	46
CALUL DRACULUI.....	49
DE PE DEAL	50
EL-ZORAB	52
SUȚIRICA DIN VECINI.....	57
NUMAI UNA!	58
REGINA OSTROGOȚILOR	60

BRĂUL COSÂNZENII.....	62
DUȘMANCELE.....	65
COSTEA	69
SOMNUL CODRILOR.....	72
RECRUTUL.....	74
LORDUL JOHN	78
MOARTEA LUI FULGER	79
UN CÂNTEC BARBAR.....	87
GAZEL.....	90
PĂSTORIȚA	90
PRahOVA	92
LA PĂRĂU	97
VARA.....	100
UN BASM.....	101
SPINUL.....	102
TOAMNA.....	104

FIRE DE TORT

MAMA.....	107
LUPTA VIEȚII (Gazel).....	109
ȘTEFĂNIȚĂ-VODĂ.....	110
SUB PATRAFIR.....	113
SCARA.....	116
NOI VREM PĂMÂNT!	118
VOICHIȚA LUI ȘTEFAN	120
DOINA.....	123
LA PAȘTI.....	127
SEARA.....	129
ÎN MIEZUL VERII [O fâșie nesfârșită]	131
IARNA PE ULIȚĂ	134
CÂNTEC [A venit un lup din crâng].....	138
ISPITA.....	139
FATA MAMII.....	141

DECEBAL CĂTRĂ POPOR.....	143
ROATA MORII.....	145
O NOAPTE PE CARAIMAN.....	147
CONCERTUL PRIMĂVERII.....	149
CETATEA NEAMȚULUI.....	150
COLINDĂTORII.....	157

ZIARUL UNUI PIERDE- VARĂ

FAPTUL ZILEI.....	159
CHINDIA.....	161
STRIGOIUL.....	165
PIERDE- VARĂ.....	170
MOARTEA LUI GELU.....	173
NUNTĂ ÎN CODRU.....	178
ZÂNA PĂDURII.....	183
HORA.....	184
ÎN ZORI.....	186
ÎN MIEZUL VERII [Sub paltin aici e răcoare].....	187
PE TÂMPA.....	189

CÂNTECE DE VITEJIE

CÂNTEC.....	191
DOROBANȚUL.....	192
DUNĂREA ȘI OLTUL.....	193
PENTRU LIBERTATE.....	195
SCUT ȘI ARMĂ.....	197
OLTENII LUI TUDOR.....	198
SĂRINDAR.....	200
ZECE MAI.....	202
MORTUL DE LA PUTNA.....	204
STEMA ȚĂRII.....	207

PE DEALUL PLEVNEI.....	208
GRAIUL NEAMULUI.....	208
DE PROFUNDIS.....	210
CÂNTECUL REDUTEI.....	211
POVESTEA CĂPRARULUI.....	213
COLOANA DE ATAC.....	216
O SCRISOARE DE LA MUSELIM-SELO ...	220
RAPORT (Luarea Griviței, la 30 august 1877).....	223
PODUL LUI TRAIAN.....	224
PAȘA HASSAN.....	226

NEPUBLICATE ÎN VOLUME

IN OPRESSORES.....	229
POVESTEA GĂȘTELOR.....	231
PARABOLA SĂMĂNĂTORULUI.....	233
POETUL.....	234
TABEL CRONOLOGIC.....	235
APRECIERI CRITICE.....	239

Coperta ediției
Liviu CHIȘCARIU

Lector
Crina DUMITRESCU

Tehnoredactor
Mihaela TUDOR

© EDITURA AGORA București 2009
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
EDITURII AGORA București

ISBN 973-88527-4-7
9789738852747

BALADE ȘI IDILE

NOAPTE DE VARĂ

Zărilor, de farmec pline,
Strălucesc în luminiș;
Zboară mierlele-n tufiș
Și din codri noaptea vine
Pe furiș.

Care cu poveri de muncă
Vin încet și scârțiind;
Turmele s-aud mugind,
Și flăcării vin pe luncă
Hăulind.

Cu cofița, pe-ndelete,
Vin neveste de la râu;
Și cu poala prinsă-n brâu,
Vin cântând în stoluri fete
De la grâu.

De la gărlă-n pâlcuri dese
Zgomotoși copiii vin;
Satul e de vuiet plin;
Fumul alb alene iese
Din cămin.

Dar din ce în ce s-alină
Toate zgomotele-n sat,
Muncitorii s-au culcat.
Liniștea-i acum deplină
Și-a-nnoptat.

Focul e-nvelit pe vatră,
Iar opaițele-au murit,
Și prin satul adormit
Doar vrun câne-n somn mai latră
Răgușit.

Iat-o! Plină, despre munte,
Iese luna din brădet
Și se-nalță,-ncet-încet,
Gânditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmice valurile cad,
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad.

Dintr-un timp și vântul tace;
Satul doarme ca-n mormânt –
Totu-i plin de Duhul Sfânt:
Liniște-n văzduh și pace
Pe pământ.

Numai dorul mai colindă,
Dorul tânăr și pribeag,
Tainic se-ntâlnește-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă,
Drag cu drag.

MÂNIOASĂ

Am să merg mai înspre seară
Prin dumbrăvi, ca mai demult,
În privighetori să-mi pară
Glasul Linei că-l ascult.
Mai știu eu, ce-aș vrea s-ascult!
Că-n zori Lina sta-n porțiță,
Sălta-n vânt a ei altiță,
Vântul îi sălta-n costiță
Și-i făcea floare-n obraz:
Eu mergeam la plug în laz
Și, când trec, Lina s-ascunde,
Parcă nici nu m-a văzut.
Îi vorbesc, și nu-mi răspunde,
Nu-mi răspunde!

Și-o întreb, și nu-mi răspunde!
Și mă mir – ce i-am făcut!

Vreau de-aici să rump o floare!
Ochii unui înger scump
Au albastrul de cicoare,
Și cicoare vreau să rump –
Mai știu eu ce-aș vrea să rump!
Că-n amiazi venind pe vale,
Întâlnii pe Lina-n cale:
Fragi i-am dat, ea mi-a zis: – „Na-le!
Ți-am cerut eu ție fragi?“
Ochii ei frumoși și dragi
Priveau tot spre poala rochii,
S-a pus Lina pe tăcut,
Și vedeam că-i umblă ochii,
Umblă ochii

Ca la șerpi, îi umblă ochii,
Și mă mir, ce i-am făcut!

Să-mi pun capul pentr-o Lină,
Să mă fac un om pribag!
Ieși din neguri, lună plină,
Să mă vezi la Lina-n prag–

Mai știi eu ce-aștept în prag!
Alte dăți suna zăvorul;
Lina pe furiș, ca dorul,
Pășea-n degete pridvorul
Și la mine-n prag venea,
Mamă-sa cât ce-adormea.
Azi ard hainele pe mine,
Mi-e greu capul ca de lut,
Stau în prag – și ea nu vine,

Nu mai vine!

E târziu și nu mai vine...
Și mă mir – ce i-am făcut!?

NU TE-AI PRICEPUT

Nu te-ai priceput! –
Singur tu nu mi-ai plăcut,
Că eu tot fugeam de tine?
O, nu-i drept, nu-i drept, Sorine!
Ți-am fost dragă, știi eu bine,
Dar, să-mi spui, tu te-ai temut.
Și eu toate le-am făcut,
Ca să poți să-mi spui odată,

Să mă-ntrebi: – „Mă vrei tu, fată?“
Și plângeam de supărată,
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Zici că-s mândră și n-am vrut
Ca s-ascult vorbele tale?
Dar de unde știi? În cale
Ți-am umblat și-n deal și-n vale,
Și-orișiuunde te-am știut.
Zile lungi mi le-am pierdut,
Să mă-mprietenesc cu tine:
Tu-mi umblai sfios, Sorine,
Și plângea durerea-n mine,
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Am fost rea și n-aș fi vrut
Să te las, ca altă fată,
Să mă strângi tu sărutată?
Dar m-ai întrebat vrodată?
Mă-nvingea să te sărut
Eu pe tine! Pe-ntrecut
Chip cătam cu viclenie
Să te fac să-ntrebi, și mie
Mi-a fost luni întregi mânie
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Zici că de m-ai fi cerut
Mamei tale noră-n casă,
N-aș fi vrut să merg? E, lasă!
Că de-o fată cui-i pasă,
Nu se ia după părut!

De-ntrebai, ai fi văzut!
 Tu să fi-nceput iubitul,
 Că-i făceam eu isprăvitul –
 Tu cu pâinea și cuțitul
 Mori flămând, nepriceput!

FATMA

În faptul dimineții, prin parc, îngândurată,
 Se plimbă visătoare Fatma, frumoasa fată
 A marelui Ben-Omar, califul din Bagdad --
 Iar tinerele-i plete de peste umeri cad
 Pe piept, și ea le prinde mănunchi în alba-i mână.
 Zâmbind s-așează fata aproape de fântână
 Pe-o lespede de marmor, privind cu gândul dus
 La gura de balaur ce-azvârle apa-n sus.

Tiptil atunci, din umbra tufișului răsare
 Nin-Musa, rob din Yemen. El iese din cărare,
 S-apropie de fată, o prinde pe furiș,
 S-apleacă, o sărută și pierde prin tufiș.
 Fatma răsare-n țipet, de spaimă-ngălbinită.
 – „El are fes ca-n Yemen și haina zdrăntuită!”

Și grabnic eunucii se-nșiră, urmărind
 Ca șerpții prin tufișuri pe Musa-Nin, și-l prind.

Fatma plângând se duce la tată-său și-i spune.
 – „Voi pune servitorii să-l bată! Și voi pune
 Să-l târâie d-a lungul Bagdadului, legat

De-a calului meu coadă, de-a celui mai turbat!
 Mișelul!“ și Ben-Omar izbește cu piciorul
 Și dă un semn. În lanțuri legat, cutezătorul
 Nin-Musa intră palid, cu ochii la pământ –
 El are fes ca-n Yemen și-o zdranță de vesmânt.

Fatma stă răzimată de-al tronului pilastru,
 Și sclavul stă nainte-i. El are fes albastru,
 Și-albaștri are ochii, d-un farmec dureros;
 E tânăr și e palid, și-așa e de frumos!
 S-aruncă furtunatic spre rob atunci sultanul
 Și-i fulgeră-n cap ochii și-n mână iataganul:
 – „Acesta e?” – Și fata se-ndoaie puțințel:
 – „N-a fost acesta, tată! – Să nu lovești în el!”

NUNTA ZAMFIREI

E lung pământul, ba e lat,
 Dar ca Săgeată de bogat
 Nici astăzi domn pe lume nu-i,
 Și-avea o fată, –fata lui –
 Icoană-ntr-un altar s-o pui
 La închinat.

Și dac-a fost pețită des,
 E lucru tare cu-nțeles,
 Dar dintr-al prinților șirag,
 Câți au trecut al casei prag,
 De bună seamă cel mai drag
 A fost ales.

El, cel mai drag! El a venit
Dintr-un afund de Răsărit,
Un prinț frumos și tinerel,
Și fata s-a-ndrăgit de el.
Că doară tocmai Viorel
I-a fost menit.

Și s-a pornit apoi cuvânt!
Și patru margini de pământ
Ce strimte-au fost în largul lor,
Când a pornit s-alerge-n zbor
Acest cuvânt mai călător
Decât un vânt!

Ca ieri cuvântul din vecini
S-a dus ca astăzi prin străini,
Lăsând pe toți, din cât afund
O mie de crăimi ascund
Toți craii multului rotund
De veste plini.

Și-atunci din tron s-a ridicat
Un împărat după-mpărat
Și regii-n purpur s-au încins,
Și doamnele grăbit au prins
Să se gătească dinadins,
Ca niciodat'.

Iar când a fost de s-a-implinit
Ajunul zilei de nuntit,
Din munți și văi, de peste mări,
Din larg cuprins de multe zări,
Nuntași din nouăzeci de țări
S-au răscolit.

De cum a dat în fapt de zori
Veneau, cu fete și feciori,
Trăsnind rădvanele de crai,
Pe netede poteci de plai:
La tot rădvanul patru cai,
Ba patru sori.

Din fundul lumii, mai din sus,
Și din Zorit, și din Apus,
Din cât loc poți gândind să bați,
Venit-au roiuri de-mpărați,
Cu stemă-n frunte și-mbrăcați
Cum astăzi nu-s.

Sosit era bătrânul Grui
Cu Sanda și Rusanda lui,
Și Ținteș, cel cu trainic rost,
Cu Lia lui sosit a fost,
Și Bardeș cel cu adăpost
Prin munți sâlhui.

Și alții, Doamne! Drag alint
De trupuri prinse-n mărăgrint!
Ce fete dragi! Dar ce comori
Pe rochii lungi țesute-n flori!
Iar hainele de pe feciori
Sclipeau de-argint.

Voinicii cai spumau în salt;
Și-n creasta coifului înalt
Prin vulturi vântul viu vuia,
Vrun prinț mai tânăr când trecea
C-un braț în șold și pe prăsea
Cu celălalt.

De-ai fi văzut cum au jucat
Copilele de împărat,
Frumoase toate și întrulpi,
Cu ochi șireți ca cei de vulpi,
Cu rochii scurte până-n pulpi,
Cu păr buclat.

Și principii falnici și-ndrăzneți,
De-al căror buzdugan isteț
Pierit-au zmei din iaduri scoși!
De-ai fi văzut jucând voioși
Și feți-voinici, și feți-frumoși,
Și logofeți.

Ba Peneș-împărat, văzând
Pe Barbă-Cot, piticul, stând
Pe-un gard de-alături privitor,
L-a pus la joc! Și-ntr-un popor
Sărea piticu-ntr-un picior
De nu-și da rând!

Sunt grei bătrânii de pornit,
Dar de-i pornești, sunt grei de-oprit!
Și s-au pornit bărboșii regi
Cu sfetnicii-nvechiți în legi
Și patruzeci de zile-ntregi
Au tot nuntit.

Și vesel Mugur-împărat
Ca cel dintâi s-a ridicat
Și, cu paharul plin în mâni,
Precum e felul din bătrâni
La orice chef între români,
El a-nchinat.

Și-a zis: – „Cât mac e prin livezi,
Atâția ani la miri urez!
Și-un prinț la anul! blând și mic,
Să crească mare și voinic, –
Iar noi să mai jucăm un pic
Și la botez!”

CÂNTECUL FUSULUI

Eu mi-am făcut un cântec
Stând singură-n iatac –
Eu mi-am făcut un cântec,
Și n-aș fi vrut să-l fac.
Dar fusul e de vină
Că se-nvârtea mereu,
Și ce-mi cânta nainte
Cântam pe urmă eu.

De-atunci îl cânt întruna,
Că-mi vine-așa nevrând;
De-aș face orice-aș face,
Nu pot să-l scot din gând.
Îl cânt torcând la vatră,
Și-l cânt mergând pe drum,
Și nu pricep ce-i asta,
Și nu știu, biata, cum?

Adese stând la cină
Simt lacrimile des,
Nu pot mânca de lacrimi
Și trebuie să ies